

PELASTUSOPISTO

Sosiaalinen media yhteiskunnallisena muutostekijänä

Pelastustoimen strategisen ennakkoinnin think tank -
seminaari 2.6.2014

Tutkija Laura Hokkanen, Pelastusopisto

PELASTUSOPISTO

Noin joka toinen 16–74-vuotiaista

suomalaisista kertoo seuranneensa jotain yhteisöpalvelua viimeisten 3 kk:n aikana.

Facebook:

1,28 mrd käyttäjää

Twitter:

255 milj. käyttäjää,

500 milj.

twiittiä päivittäin

(76 % aktiivikäyttäjistä mobiilisti)

Youtube:

1 000 000 000

käyttäjää kuukausittain

100h/min

ladattua sisältöä

2013:

2012:
49 %

61%

16–74-vuotiaista suomalaisista omistaa vähintään 3G-internetyhteydellä varustetun älypuhelimien.

(Tilastokeskus, 2014)

2014:
~90 %

(Marketvisio, 2012)

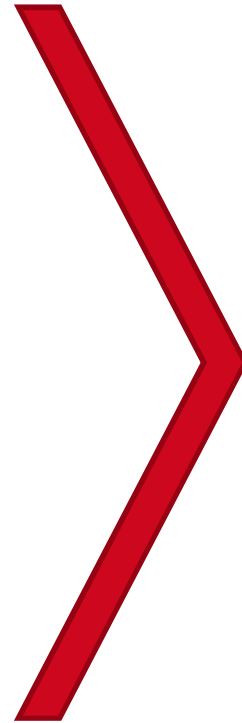
PELASTUSOPISTO

Sosiaalinen media yhteiskunnallisena muutostekijänä

Parempi
informaation saaminen

Enemmän
mahdollisuuksia osallistua
julkiseen keskusteluun

Lisääntyneet
mahdollisuudet ottaa osaa
kollektiiviseen toimintaan

*Käyttäjän valtaistuminen
(empowerment)*

Sosiaalinen media yhteiskunnallisena muutostekijänä

- Julkisen tilan (ja erityisesti median) hallinta murenee - etenkin siellä, missä verkot ja verkostot ovat jo käytössä
- Poliitiikan, hallinnon ja talouden läpinäkyvyys kasvaa
- Demokraattinen tila laajentuu
- Sosiaalinen media nostaa aiheita eri agendoille

<http://www.wgbender.com/blog/2013/03/15/social-media-crisis-response-plan-basics/>

Sosiaalinen media yhteiskunnallisena muutostekijänä

- Sosiaalista mediaa on käytetty aktiivisesti
  - liikkeiden organisoitumisessa sekä eri toimijoiden liikkeelle laittamisessa
  - liikkeiden tavoitteista ja toiminnasta viestimisessä
  - reaaliaikaisessa, suodattamattomassa tilanneseurannassa

-> sosiaalinen media antaa kanavan omalle äänelle ja suoralle viestinnälle (vrt. perinteinen tiedonvälitys)
- Käytännöllinen väline saada aikaiseksi keskusteluryhmiä, koota adresseja, kannatusryhmiä tai boikottiryhmiä
- Vallanpitäjiin kohdistuva paine yhä enemmän sosiaalisesta mediasta – kuka on nykyisin vallan vahtikoira?

Case Arabikevät

"Kairon Tahririn aukiolta kymmenet, elleivät sadat, ihmiset lähettivät jatkuvasti tietoa ja päivityksiä teksteinä, valokuvina ja videoina ympäri kotimaataan ja maailmaa. Esimerkiksi mobiilikarttasovelluksia ja SMS-viestejä käytettiin turvallisuusjoukkojen liikkeistä kertomiseen tai tarkka-ampujista varoittamiseen. Twitteriä sen lyhyen viestimuodon takia käytettiin nopeaan ja tiiviiseen tapahtumista kertomiseen sekä uusien toiminta-ajatusten hahmotteluun. Mielenosoittajat osasivat myös käyttää erilaisia mahdollisuuksia viestien ja internet-liikenteen rajoitteiden ja suoranaisten sensuurin kiertämiseen.

Egyptin hallituksen päätös rajoittaa internet- ja mobiiliviestintää sulkemalla viideksi päiväksi kaikki kansalaisten käytössä olleet viestintäverkot ei sekään pimentänyt Egyptiä kokonaan. Mielenosoittajat pystyivät kiertämään nämä rajoitteet mm. satelliittipuhelimilla sekä käyttämällä edelleen esimerkiksi pörssin käytössä olleita tietoliikenneyhteyksiä.

Viestinnän rajoittaminen johti Mubarakin hallinnon kannalta lopulta päinvastaiseen tulokseen. Kun egyptiläiset eivät saaneet viestinnän virrasta tietoa, mitä Tahrir-aukiolla ja muilla mielenosoituspaikoilla oli tapahtumassa, he lähtivät itse kaduille ja toreille ottamaan asioista selvää. Viestinnän rajoitukset eivät supistaneetkaan kansannousuun osallistujia vaan toivat lisää vihaista, hallitukseensa pettynyttä väkeä sinne, missä vallanvaihdos lopulta ratkaistiin eli kaduille ja toreille."

(Ari Matti Auvinen)

Ulkomaat 21.3.2014 klo 3:33 | päivitetty 21.3.2014 klo 7:30

Twitteriin pääsy estettiin Turkissa – pääministeri uhkasi tuhota palvelun jo aiemmin

11 hours ago near Cekmece, Turkey

Flipboard ile twitter'a giriş yapabilirsiniz.
You can log in to twitter with Flipboard. (Translated by Bing)

Like · Comment · Share

2 people like this.

Ulkomaat 21.3.2014 klo 19:07 | päivitetty 21.3.2014 klo 21:14

Turkin Twitter-kielto ei purrut - twiittaaminen tuplaantui

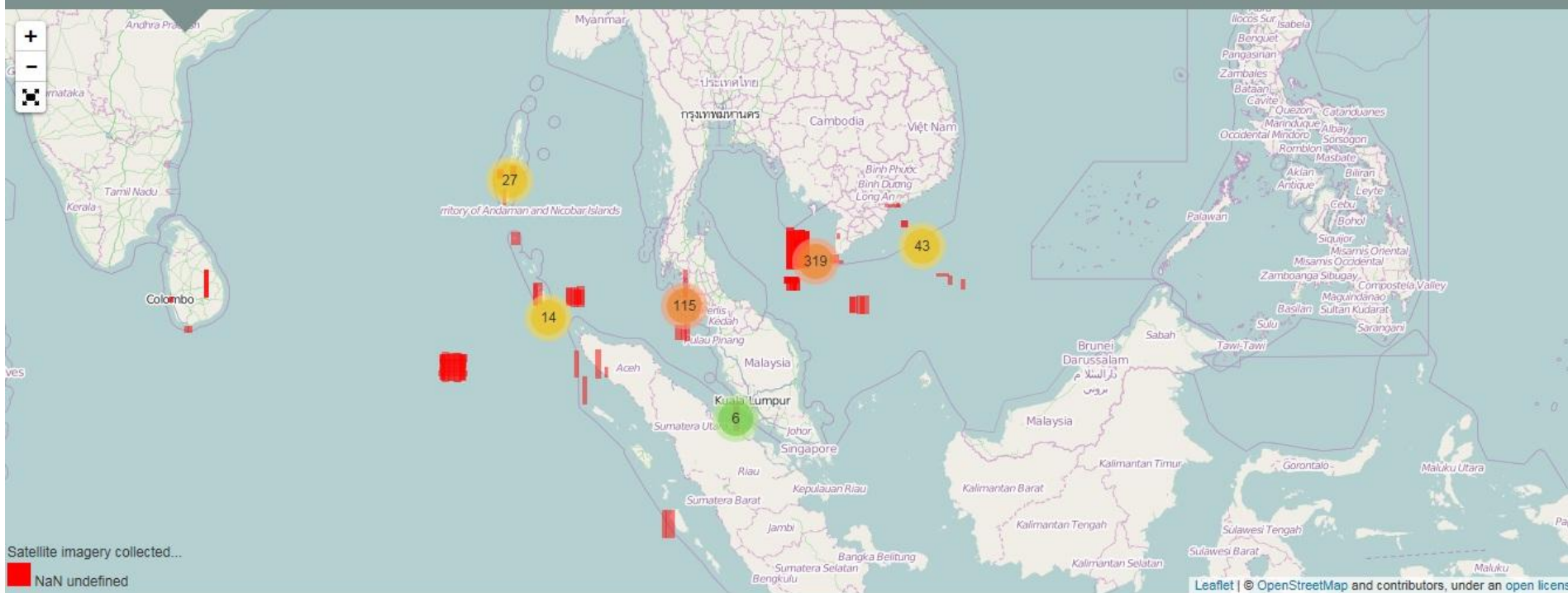
Ulkomaat 3.4.2014 klo 17:47 | päivitetty 3.4.2014 klo 17:59

Turkki poisti Twitter-kiellon

Current search results for Malaysia Airlines Flight 370

Download CrowdRank Results

www.tomnod.com – ota osaa malesialaiskoneen etsintöihin

www.pelastusopisto.fi

Ulkomaat 3.4.2014 klo 23:54

Yhdysvallat perusti salaa Kuubaan Twitter-tyylisen palvelun – tarkoituksena lietsoa levottomuuksia

Yhdysvallat keräsi tietoja tekstiviestipalvelun käyttäjistä heidän tietämättään.

Suosittelee 41 henkilöä suosittelee tätä. Ole kavereistasi ensimmäinen.

Yhdysvallat loi Kuubaan salaa Twitterin tapaisen tekstiviestipalvelun vuosina 2009–2012. Palvelun tarkoituksena oli horjuttaa Kuuban kommunistisen hallinnon asemaa. Asiasta kertoo uutistoimisto AP.

ZunZuneo-nimisellä palvelulla oli parhaimmillaan 40 000 käyttäjää. He eivät tienneet, että palvelun takana oli Yhdysvallat.

Palvelun avulla myös kerättiin tietoja käyttäjistä heidän tietämättään.

ZunZuneo yritti saada käyttäjikseen etupäässä nuoria. Heitä houkuteltiin mukaan viattomalla sisällöllä, joka käsitteli esimerkiksi urheilua ja musiikkia. Palvelun ylläpitäjät ujuttivat mukaan kuitenkin myös poliittista sisältöä, jonka tarkoituksena oli kannustaa käyttäjiä spontaaneihin mielenosoituksiin.

Yhdysvallat salasi osallisuutensa palveluun käyttämällä ulkomailla olevia peiteyhtiöitä ja ulkomaisia pankkeja.

Hankkeen takana oli Yhdysvaltojen kansainvälisen kehityksen virasto USAID. Sen edustajan mukaan projekti todettiin Yhdysvaltain lain mukaiseksi vuonna 2013.

Lähteet: AP, Reuters

Annette Blencowe
Yle Uutiset

FINNBAY
HELPS YOU NAVIGATE IN THE DETAIL WHEN YOU ARE IN FINLAND

Restaurants | Nightlife | Attractions | Travel | Finland Weather Forecast | Cor

ere ▾ Turku ▾ Espoo ▾ Jyväskylä ▾ Oulu ▾ Vaasa ▾ Vantaa ▾

FINNBAY Pledges Finnish Ambassador In Russia To Revise His Accusations

(FINNBAY) - Helsinki, 7 April 2014. FINNBAY has sent an invite to the Ambassador of Finland to the Russian Federation, Hannu Himanen, to meet face to face in front of objective cameras to clarify his accusation(s) towards FINNBAY in regards ...
[Read more](#)

Two 80-Year-Olds Arrested For Sabotage In Lieksa

(FINNBAY) - Lieksa, 7 April 2014. Police was informed of a townhouse fire in the center of the city yesterday night at around 23.00. Th ...
[Read more](#)

Vapaan tiedonvälityksen kääntöpuolia - sosiaalinen media tiedonlähteenä

- Lukijan ja informaation käyttäjän vastuu kasvaa
- Some lisää viestintää ja kanssakäymistä - mutta voi myös vahvistaa ikäviä käyttäytymisilmiöitä
- Flame and forget -ilmiöt
- Trollaaminen

<http://www.slideshare.net/tony.ridley/social-media-crisis-management-twitter>

- Sosiaalinen media luo uutta demokraattista tilaa, jossa jokaisella on mahdollisuus saada äänensä kuuluviin ja vaikuttaa.
- Saatavilla oleva tieto nostaa sivistystasoa, auttaa vähentämään väärinkäsityksiä ja estää ennakkoluulojen syntymistä.
- Some auttaa löytämään omia, uudenlaisia yhteisöjä ja pienentää maailmaa.

- Personoidut ja kustomoidut tiedonlähteet voivat kaventaa maailmankuvaa.
- Omissa, samanmielisten ihmisten yhteisöissä voi syntyä käsitys siitä, että kaikki ovat asiasta samaa mieltä.
- Sosiaalisen median palvelujen avulla voivat järjestäytyä aivan yhtä tehokkaasti kansalaisjärjestöt kuin terroristi-iskujen suunnittelijatkin.

Tulevaisuus – Big Data ja sen hyödyntäminen

- Sosiaalisissa verkostoissa liikkuvan informaation mahdollisuuksia on vasta hiljattain alettu valjastaa käyttöön.
- Tulevaisuudessa tietoa, jota jaamme ja kulutamme ja kuinka käyttäydymme sosiaalisissa verkostoissa ja selatessamme nettiä yleensäkin, tullaan käyttämään yhä enemmän kustomoinnissa: markkinoinnin ja mainonnan kohdistamisessa, personoidussa nettiselailussa.
- TuTu: somen ennakoititutkimusta varsin vähän, mutta etenkin sosiaalisen median yhteydessä on peilattu yhteisöllisyydestä ammentavan kollektiivisen älyn (joukkoälyn, parviälyn) nousemista vaikuttamaan yhteiskunnan toimintatapoihin ja päätöksentekoon.
- Sosiaalisessa mediassa (ja verkossa yleensä) liikkuvan tiedon käsitteleminen, yhdisteleminen ja sen tulkitseminen -> ja ennusteiden tekeminen.

Sosiaalisen median mahdollisia kehityskulkuja ja yhteiskunnallisia vaikutuksia

- Mukailleen Mika Mannermaa 2008
- Akvaarioelämä vs. yksityisyys - Jokuveli valvoo?
  - Jätämme yhä enemmän jälkiä itsestämme toimiessamme sosiaalisen median verkostoissa: paikkatietoa, kuvia, sisältöjä... Sosiaalisessa mediassa voidaan elää akvaarioelämää, jossa oma elämä avataan omille verkostoille.
  - Osa ihmisistä haluaa olla esillä ja jakaa elämäänsä (tai parhaita puolia siitä), osa ahdistuu -> käyttäjien erilaistuminen entisestään, mikä johtaa palvelujen moninaistumiseen.
  - Tarkkailun / analysoinnin kohteena oleminen voi myös synnyttää turvallisuudentunnetta: vanhus kotona, palo- ja pelastustoimi (erilaisten automaattisensoreiden käyttäminen, onnettomuuksien ennustaminen) - vrt. Minority Report.

Mahdollisia kehityskulkuja

- Yhteiskunta vähemmistöistyy
  - Omat yhteisöt löytyvät (osittain virtuaalisesti) sosiaalisen median verkostoista.
  - Erilaisia vähemmistöryhmittymiä syntyy paljon - yhteiskunnallinen koheesio vähenee ("Mikä on Suomi?").
  - Elämää voidaan elää omissa virtuaaliheimoissa - voivatko ne kehittyä kansoiksi? Ovatko virtuaaliheimot ystäviä vai vihollisia keskenään?
- Vallankäyttö vs. passivoituminen
  - Vallanpitäjiä entistä helpompaa valvoa - tieto on helpommin saatavilla.
  - Omissa yhteisöissä voidaan myös eristäytyä ympäröivästä fyysisestä yhteiskunnasta.
  - Mukaan kevyt osallistuminen, "slacktivism" (puskuritarraosallistuminen) -> tykkäämällä vaikuttaminen.
- Välitön tiedonsaanti, välitön vaikuttaminen

PELASTUSOPISTO

Pelastustoimen osalta

- Varmaa: toiminta muuttuu yhä läpinäkyvämmäksi. Viranomaisten toimintaa seurataan, dokumentoidaan ja arvostellaan kansalaisten taholta yhä enemmän (esim. <http://www.youtube.com/watch?v=bqvbwOzR7fY>).
- Viestinnän vuorovaikutteisuuden vaatimus koskee kaikkia viranomaisia. Nopeutta vaaditaan jo nyt.
- Somen kanavat kannattaa valjastaa etenkin ennalta ehkäisevään työhön; digitaalisen vapaaehtoisuuden hyödyntäminen, turvallisuusviestintä.
- Some tulisi käsittää uutena julkisena tilana. Taitoa toimia täälläkin vaaditaan jokaiselta.
- Vaikka sosiaalinen elämä muuttuisi virtuaaliseksi, jonkun on sammutettava tulipalot – vain onko?
- Entä mitä muuta?

PELASTUSOPISTO

Kiitos!

Laura Hokkanen, tutkija, Pelastusopisto

laura.hokkanen@pelastusopisto.fi

Facebook: www.facebook.com/Pelastusopisto.tk

Twitter: @peo_tutkimus

Lähteitä:

Ari-Matti Auvinen: Sosiaalinen media - poliittisen vaikuttamisen uusi voima. Versio 1.0. Suomen Toivo - ajatuspaja

Sirkka Heinonen: SOSIAALINEN MEDIA. Avauksia nettiyhteisöjen maailmaan ja vuorovaikutuksen uusiin muotoihin. TUTUeJULKAISUJA 1/2009

Mika Mannermaa: Jokuveli. Elämä ja vaikuttaminen ubiikkiyhteiskunnassa (2008)

Tilastokeskus: Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö 2013

Viestintävirasto: Katsaus Viestintäviraston toimintaympäristöön – Ilmiöt 2020 (2012)